De gouden gans

Leonard Roggeveen

bron
Leonard Roggeveen, *De gouden gans*. Met illustraties van Rie Cramer. G.B. van Goor Zonen, Den Haag 1937

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/rogg009goud01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

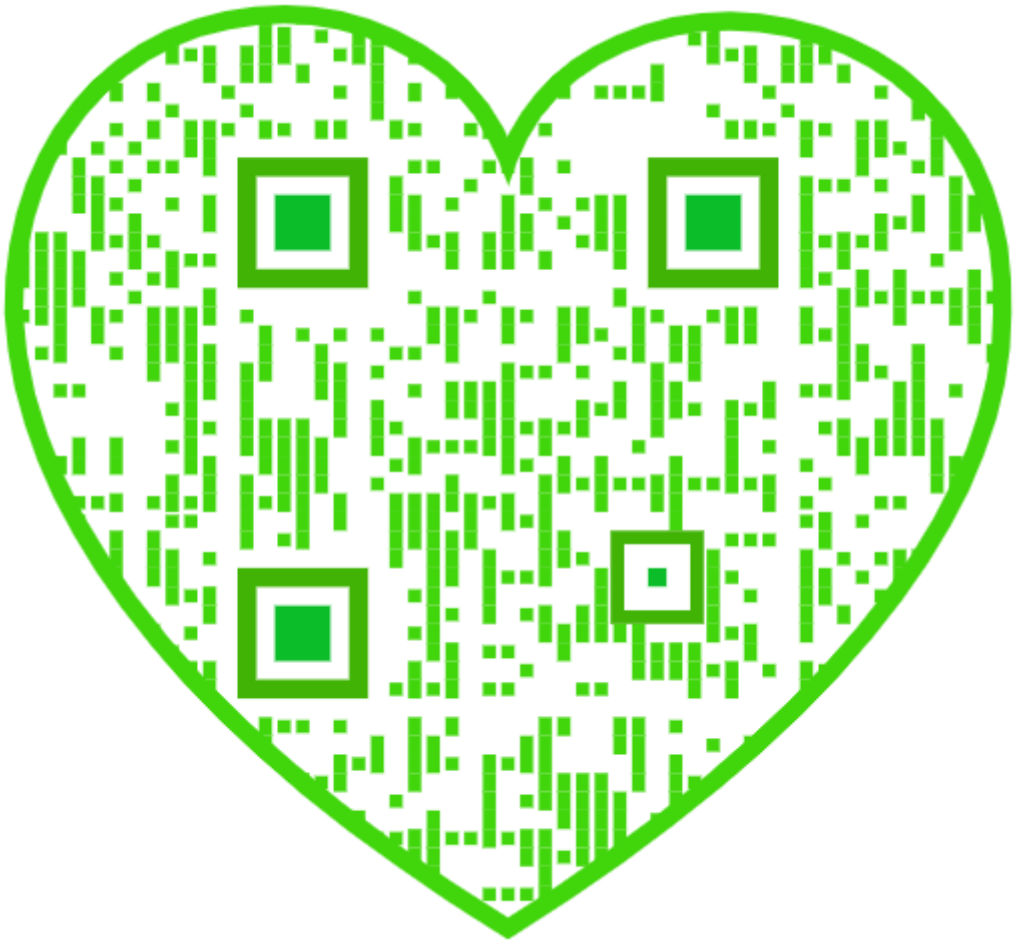

Het oude mannetje

De gouden gans

Er was eens een houthakker. En die had drie zoons. De oudste heette Hein; de tweede Klaas en de jongste Hans. Hein en Klaas waren twee grote sterke jongens. Hans was veel kleiner dan zijn broers en ook lang niet zo sterk. Hij was een rustige jongen, die nooit veel zei, maar die toch vriendelijk en behulpzaam was voor iedereen. Zijn grote broers hielden niet van hem. Zij noemden hem nooit anders dan ‘den domme’. Dat was natuurlijk heel dom van Hein en Klaas zèlf! Maar dat begrepen ze nog niet!

Op een goede dag stuurde de houthakker zijn oudsten zoon naar het bos. Hij moest daar een grote boom vellen omdat er brandhout nodig was voor de komende winter. Zijn moeder gaf hem een fles melk mee. En ook nog drie dikke pannekoeken, die geel zagen van de eieren!

Met zijn bijl op zijn schouder ging Hein op weg.

In het bos kwam hij een klein oud mannetje tegen.

‘Ik heb zo'n honger,’ klaagde het mannetje. ‘Ik heb zo'n dorst. Jonge vriend, heb jij wat voor me te eten en te drinken?’

‘Ik heb drie pannekoeken bij me,’ antwoordde Hein. ‘En ook een fles met melk. Maar ik houd alles voor mezelf!’

En meteen stapte hij verder, zonder ook nog maar één maal naar het oude mannetje om te kijken. Maar toen hij bij de boom gekomen was en zijn bijl diep in de stam wilde slaan, toen gebeurde er een ongeluk. Het ijzer sprong van de steel af en kwam zó hard tegen Heins rechterbeen terecht, dat de

jongen het uitschreeuwde van de pijn. Hinkend ging hij naar huis terug. Zijn moeder bond een doek om de wond. En Hein ging dadelijk naar bed.

Nu ging Klaas gepakt en gezakt het bos in! Ook hij weigerde, om iets van zijn voorraad aan het oude mannetje af te staan!

Maar toen hij met zijn werk wilde beginnen, toen verging het hem al even slecht als zijn broer. Bij de eerste slag kwam de bijl juist op zijn linkervoet terecht. Ook hij moest naar huis terug strompelen. Zijn moeder verbond zijn voet. En Klaas kroop naast Hein in de bedstede.

Ja, toen moest Hans er maar op af! De 'domme' stopte de fles met melk en de pannekoeken, die zijn moeder voor hem neergezet had, in zijn zakken, legde de bijl over zijn schouder en stapte naar het bos. Ook hij kwam het kleine mannetje tegen! Voor de derde maal vroeg het kereltje om wat eten en drinken. Maar Hans zei géén n e e ! 'Welzeker, oudje,' antwoordde hij vriendelijk. 'Ik heb spijs en drank bij me, hoor! Meer dan genoeg voor ons beiden!'

Hij gaf het mannetje twee pannekoeken en de helft van zijn melk. En zelf nam hij de rest. Toen de laatste kruimeltjes en druppeltjes verdwenen waren, zei het oude baasje: 'Jij bent een brave jongen, hoor! Jij hebt gegeven, wat je missen kon. Misschien nog wel méér! En daarvoor zal ik je belonen. Luister eens goed naar me! Loop van hier recht het bos in en tel de bomen aan je linkerhand! De twaalfde boom moet je omhakken. Als je dat gedaan hebt, zul je tussen de wortels iets vinden. Iets heel moois! Iets, dat je veel geluk aan zal brengen! Raap dat moois op en ga ermee naar de stad. Meer zeg ik je niet! Ga nu je gang, jonge vriend! En denk later nog eens aan mij!'

De gouden gans!

Hoepla! Meteen was het oude mannetje verdwenen!

Even stond Hans verbaasd te kijken. Maar toen deed hij, wat het mannetje hem gezegd had. Hij liep naar de twaalfde boom toe en hakte die om. Dat was een zwaar werkje. Maar het gelukte hem toch! En wat vond hij tussen de wortels? Een gouden gans! Ja zeker: een gouden gans!

'Nee maar,' mompelde Hans verbaasd. Hij tilde de gans op, nam hem onder zijn arm en ging op weg naar de stad, zoals het mannetje hem bevolen had. Toen hij een paar uur gelopen had, ging de zon onder en een poos later werd het helemaal donker. Er stond een kleine herberg langs de weg. 'Hier zal ik vannacht maar blijven,' zei Hans in zichzelf. 'Dan ga ik morgenochtend weer verder!' Hij klopte aan. De waard deed hem open. Hans vroeg om een stevig maal en een goed bed en terwijl de waardin en haar drie dochters zijn kamertje in orde brachten, maakte hij nog een praatje met den waard. Zijn gouden gans legde hij op de tafel. Een uurtje later ging hij naar bed.

De volgende morgen slopen de drie dochters van den waard al heel vroeg op haar tenen naar beneden, om de mooie gans op haar gemak te bewonderen.

'Prachtig is hij,' zei de oudste. 'Ik wou dat ik er een veertje van had. Wat zou dat mooi staan op mijn Zondagse hoed! Zou ik er eentje uit zijn staart trekken? Welja, ik doe het! Eén veertje minder komt er niet op aan!'

En tegelijk strekte ze haar arm uit, greep het veertje beet, trok....!

Maar o wee! Toen gebeurde er iets heel vreemds! Haar hand bleef aan het veertje vastzitten! En hoe ze haar best ook deed, om hem los te krijgen, het hielp niets! Het leek wel, of haar vingers aan het veertje vastgegroeid waren!

‘Help! Help! Help!’

‘Help me! Help me!’ riep de oudste zuster. ‘Trek me los! Trek me los!’

‘Wacht maar,’ zei de tweede. Ze greep haar zuster onder de armen, trok...., trok nòg eens.... trok wéér....! Maar nee, hoor! Ze kon haar oudste zuster niet van de gans los krijgen! En het wonderlijkste was, dat ze nu ook haar zuster niet meer los kon laten! De oudste zat vast aan de gans! En de tweede zat vast aan de oudste!

‘Help! Help! Help!’ riepen ze allebei. ‘Trek ons los! Trek ons los! Trek ons los!’

‘Wacht eens,’ zei nu de jongste. Ze greep haar tweede zuster bij de schouders en trok, zo hard als ze kon. Maar denk eens aan: nu zat ook de derde zuster vast. En hoe ze ook rukte en nòg eens rukte, het gaf haar niemendal! De oudste zuster zat vast aan de gans; de tweede aan de oudste; en de jongste aan de tweede!

‘Help! Help! Help!’ riepen ze alle drie. ‘Trek ons los! Trek ons los! Trek ons los!’

Daar kwam Hans aanlopen. Hij had de zusters horen roepen. Hij was dadelijk uit zijn bed gesprongen. Hij had zich gewassen en gekleed. En nu stapte hij de gelagkamer binnen.

Wat die Hans lachte, toen hij dat vreemde stelletje zag!

‘Is dàt nu mijn geluk?’ dacht hij. ‘Als dat zo is, neem ik het dadelijk mee!’

Hij nam de gans onder zijn arm en stapte de deur van de herberg uit. En de drie meisjes moesten natuurlijk wel volgen, of ze wilden of niet!

Zo gingen ze naar de stad.

Bij een kruispunt kwamen ze een klein dik meneertje tegen. Dat was een

‘Trek ons los!’

‘Help ons toch!’

oom van de drie meisjes. ‘Wel nou nog mooier!’ riep de oom. ‘Wat zie ik daar? Zoiets heb ik mijn leven lang nog niet meegemaakt. Daar lopen mijn drie nichtjes zowaar op haar gemak langs de weg achter een jongen met een gansje aan, inplaats van te werken! Wel foei! Wel foei! Wel foei!’

En met een boos gezicht greep hij zijn jongste nichtje beet, om haar achteruit te trekken. Maar.... op hetzelfde ogenblik zat ook zijn hand vast! Hoe hij riep, hoe hij klaagde, hoe hij rukte en trok, het gaf niets! Ook hij moest mee naar de stad!

Toen kwam er een lange boerenknecht aan. Krelis heette hij.

‘Krelis!’ riep de oudste zuster. ‘Help ons, Krelis! Help ons!’

‘Toe Krelis!’ riepen de tweede en de jongste. ‘Trek ons los, Krelis! Trek ons los!’

‘Vooruit, brave Krelis!’ jammerde de oom. ‘Je krijgt een kwartje van me, als je me lostrekt!’

‘Dat kwartje is gauw verdiend!’ zei Krelis. Hij greep den oom bij de panden van zijn jas, trok, trok, trok, trok....! Maar lieve deugd! Nu zat hij óók al vast! En zijn vrouw, die Antje heette, en die haar goeden man helpen wilde, onderging hetzelfde lot! Ook zij kon haar handen niet meer los krijgen, toen ze den braven Krelis eenmaal aangeraakt had!

En Hans lachte, dat de tranen hem over de wangen liepen. Vrolijk zingend en fluitend liep hij de weg af, met zijn boze gevolg achter zich aan!

Zo kwam hij in de stad!

Midden in die stad, aan een groot plein, stond het paleis van den koning. Het was een mooi paleis. Het had meer dan honderd grote kamers en

Het prinsesje....

zalen. Overal stonden prachtige meubels. En aan de wanden hingen kostbare schilderijen. Maar toch was de koning niet gelukkig. En de koningin ook niet. Want.... hun enig dochtertje had haar hele leven lang nog nooit ook maar één enkel keertje gelachen. Ze deed bijna niets anders dan huilen. En als ze niet huilde, dan keek ze nèt, of ze er dadelijk mee zou beginnen! De koning had alle dokters uit het land naar het paleis laten komen, om het prinsesje van haar vreemde huilziekte te genezen. Maar geen enkele dokter kon er iets aan doen! Toen had de koning allerlei grappenmakers bij zich laten komen. En een heleboel kooplieden met mooie armbanden en sjaaltjes en kammetjes. En een gedresseerd hondje met een hoedje op. En een meneer, die prachtig mooi zingen kon. En een keukenmeisje, dat de lekkerste taarten van het hele land kon bakken. En al deze mensen deden hun uiterste best, om het prinsesje aan het lachen te maken. Maar niemand kreeg het gedaan! Het prinsesje barstte bij de mooiste kunsten van het gedresseerde hondje in tranen uit en ze bleef drie en een half uur aan één stuk door huilen....!

Toen zei de koning ten einde raad: ‘Hij, die mijn geliefd dochtertje aan het lachen maakt, mag met haar trouwen. Hij wordt mijn schoonzoon en later zal hij mij als koning in dit land opvolgen!’

Nu kwamen er van heinde en verre allerlei mannen opdagen, om het droevige prinsesje aan het lachen te krijgen. Het waren er meer dan vijfhonderd. Eén voor één werden ze bij de prinses binnen gelaten. Ze mochten een uur en tien minuten bij haar blijven. Maar weer gelukte het aan niemand de tranenstroom van het prinsesje te doen ophouden. Ze bleef maar huilen, uren en dagen en weken achtereen. En niemand begreep, hoe ze aan al die tranen kwam....!

Ze lacht! Ze lacht!

Op een mooie herfstmorgen zat ze in haar kamer bij het raam.

Dat was juist dezelfde morgen, waarop Hans met zijn gouden gans en zijn gevolg de stad binnen was gekomen. Hij wist niets van de schreiende prinses af. En het was een toeval, dat hij juist het grote plein overstak. Vlak bij de pomp, die midden op het plein stond, bleef hij staan, omdat hij dorst had gekregen.

Op datzelfde ogenblik keek de prinses even naar buiten.

En pas had ze àl die schreeuwende en trekkende mensen achter de gouden gans gezien, of.... daar begon ze opeens te lachen, te lachen, te lachen....! Zó hard lachte ze, dat de koning en de koningin en een deftige meneer van het hof en een kleine bruine kralenkoopman op een drafje kwamen aanlopen! En die lachten dadelijk mee; niet alleen om dat wonderlijke stelletje op het plein, maar vooral, omdat de prinses gelachen had. Toen kwamen ook de andere dames en heren van het hof binnen. En geen vijf minuten later lachte het hele paleis!

De koning stuurde dadelijk een bediende naar Hans toe, met de boodschap dat hij onmiddellijk binnen moest komen.

Dat gebeurde. En nu lachte iedereen nog veel harder, omdat de drie zusters en de oom en de boer en de boerin zo boos keken.

‘Jij bent een brave kerel!’ zei de koning tegen Hans. ‘En jij mag over zes weken met de prinses trouwen. Dat vind je zeker wel goed, nietwaar?’

‘Uitstekend, Sire!’ antwoordde Hans, met een kleur van blijdschap. En hij dacht: ‘Dat is nu zeker het geluk, dat het oude mannetje in het bos bedoelde.’

Meteen konden de zusters en de oom en de boer en de vrouw hun handen weer losmaken. De woorden van den koning hadden de betovering verbroken!

Zonder een woord te zeggen, draaiden ze zich om en liepen op een draf naar buiten.

Toen kwam de prinses naar Hans toe. Ze legde haar handen in de zijne en gaf hem een kus.

‘Dank je wel,’ zei ze vriendelijk. ‘Dank je wel, lieve jongen!’

Zes weken later trouwden ze.

De ouders en de broers van Hans kwamen op de bruiloft. Nee, nu zeiden Hein en Klaas nooit meer ‘domme’ tegen Hans! O nee!

Ook het oude mannetje kwam een kijkje nemen. Hij had zijn mooiste kleren aangetrokken. En hij zong alle liedjes die hij kende. Dat was een pret!

Het keukenmeisje had een taart gebakken, die wel zo groot was als een tafelblad. Alle gasten aten hun buikjes rond en dik!

En 's avonds kwam er een muzikant op de viool spelen.

De koning danste met de koningin.

Hans danste met de prinses.

En het oude mannetje draaide in zijn eentje in het rond!

Hans en de prinses leefden lange jaren gelukkig met elkaar. En toen de vader van de prinses stierf, werd Hans koning in zijn plaats.

Dit was de geschiedenis van Hans en zijn gouden gans!

‘Dank je wel....!’